

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. VI. Ablutio occusiva valida est, tam illa quæ sit levi aspersione,
quàm projectione pueri in flumen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Baptismi; ergo nulla immersio, quam non sequitur emersio.

Enimverò fieri potest, quòd aliquis immergatur cum debita forma, & antequàm extrahatur, forma sit absoluta; pone & obijse catarro, aut alio accidente. Anne ex verbis Doctoris nostri præcatis prudenter inferri poterit, hunc Baptismum fuisse invalidum? Certè illa lotio non erat ordinata ad mortem.

Similiter peritus artis natandi projicit se, vel ab alio projicitur ex ponte, ut fordes corporis abluat; num Vsq. diceret, talem projectionem esse ordinatam ad mortem, aut Scotus negaret esse veram abluionem? Quis sapiens, & non intelliget ista? intelligens, & non sciet hæc? Profectò de his nulla controversia est inter DD. sed quæritur, an immersio, cui certò conjungitur submersio, sufficiat? & si sufficiat, an liceat? Pro resolutione primæ quæstionis fit

CONCLUSIO VI.

Ablutio occisiva valida est, tam illa, quæ fit levi aspersione, quam projectione pueri in flumen.

61. **I**Ta sentiunt Panormitanus, Gabriël, Valentia, Suarez, Vasquez, Pet. Ledesma, & Recentiores passim. Nec dissentit absolute Scotus, licet ordinariè citetur pro parte opposita, quam in exteriori apparentia docet 4. dist. 4. quæst. 3. n. 3. ibi: *Sed projectus de ponte non (baptizatur) quia hoc non est ad vitam ordinatum vel lotionem, sed ad mortem.* Interim (ut bene notat Scholasticus ad hunc numerum) contrarium inquit, vel saltem manet dubius, dist. 5. quæst. 3. n. 1. ibi: *Dicitur etiam, quòd talis sic projectus non esset baptizatus, quia Baptismus est ablutio ordinata ad vitam illius abluti; non sic ordinatur illa immersio.*

Hæc est sententia Richardi 4. a. 4. cap. 2. & 3. quam nomine ipsius refert Doctor nec probans tamen, nec improbens; adeoque non videtur eam tenere tanquam certam. Quocirca in Reportatis 4. dist. 5. q. 3. num. 8. sic inquit: *Sed quid si adultus projiciatur in flumen, dicendo: Baptizo te &c. Credo quòd non baptizatur; quia projectus non habet intentionem Ecclesiæ, quia intentio Ecclesiæ est sic madefacere eum, quòd ipso vivente possit iterum desiccari; vel esse quòd baptizetur,*

non timeo quin projectus peccet mortaliter.

Ergo absolute non docet talem Baptismum invalidum, quamvis magis in illam partem videatur inclinari, quam simpliciter tenent Sylvester, Tabiena, Armilla, Richardus, Sotus, Angelus, Antoninus, Henriquez, Vivaldus, Toletus, Pirigianus, & alij. Et ratio est, quam supra insinuat Scotus: *Quia hoc non est ad vitam ordinatum &c. sive: quia intentio Ecclesiæ est sic madefacere eum &c.* Quod non ita intelligendum est (ut Suarez & Vasquez minùs verè interpretantur) quasi Doctor velit, hoc Sacramentum, aut potius abluionem principaliter à Christo esse ordinatam ad conservandam vitam corporalem, & non potius ad significandam & causandam vitam spiritualem; sed quòd non videatur Christus instituisse Sacramentum in tali materia, quæ per se esset occisiva hominis, adeoque actio intrinsecè mala.

Sit itaque principale fundamentum hujus sententiæ; quia talis projectio in communi usu & modo loquendi non dicitur ablutio, sive non est moralis & usualis ablutio; hæc quippe instituta est non ad occidendum, sed ad fordes abluendas salvã vitã. Equidem quis non ab omnibus exploderetur, si diceret se velle lavare, quem ligatis manibus & pedibus, vel cum ingenti saxo ad collum, in profundum flumen mergeret, aut in cacabum aquæ bullientis projiceret? Certè omnes adstantes unã voce clamarent, hanc merfionem veram esse submerfionem vel occisionem, minimè abluionem. Unde talis immergens à iudice jure meritissimo ut homicida puniretur.

Nihilominus conclusio nostra videtur verior, nam in primis nihil deest tali actioni, quo minùs sit vera & physica ablutio, hoc est, motus aquæ circa corpus ex se conveniens ad abstergendas fordes, sive contactus corporis ab aqua (qui, ut supra diximus ex Scoto, est quasi ablutio formalis) effectivè procedens ab alio, scilicet projiciente. Si physica, quidni etiam moralis? Etenim qui sordida pecora in aquas dejiciunt; verè ea lavant secundùm usitatum modum loquendi, & tamen non intendunt ea educere, sed permittunt per se enatare; quæ enatio per accidens se habet ad abluionem. Quare etsi submergerentur, non minùs propterea dicerentur abluta; porro quòd ordinariè immergamus ea, quæ volumus lavare, cum animo emergendi, ratio in promptu est; non quia aliàs non esset ablutio, sed quoniam res ipsas perderemus, quas cupimus salvas.

Ita

In quam magis inclinatur. Multi alij simpliciter tenent. Sylvester. Tabiena. Armilla. Richardus. Sotus. Angelus. Antoninus. Henriquez. Vivaldus. Toletus. Pirigianus.

62. Ratio est, quòd hæc ablutio non fit moralis & usualis.

Ut communitè iudicarent homines.

63. Probatur nihilominus conclusio ratione.

Et exemplo projectum sordida pecora in aquas.

Regius. Ita Regius hęc q. 66. a. 7. d. 1. n. 69.

64. **Contra** eclusionem obijciunt primò.
Sed contra: alia est ratio lavandi bruta animalia, alia homines, saltem in morali æstimatione, quod sufficit. Sic quippe licet pasta in specie physica fortè conveniat cum pane; non tamen est materia consecrabilis. Similiter licet Absolutio per litteras sufficeret ad naturam actus judicialis, in quo institutum est Sacramentum Pœnitentiæ; tamen invalida est, quia institutio Christi ad eam non extenditur. Ergo pari ratione quamvis ablutio occisiva sit vera physica & materialis ablutio, imò fortè etiam moralis; adhuc non sufficit defectu institutionis Christi.

Responde-
tur primò.
Respondeo negando consequentiam; nam de illa non extensione constat nobis ex definitione Pontificis, non ita de defectu institutionis. Ad aliud simile dico, pastam illam nunquam simpliciter vocari panem, quemadmodum immersio (de qua hęc agimus) non solum pecorum, sed etiam hominum, aliquando vocatur ablutio simpliciter. Exemplum sit in natante, qui seipsum projicit ex ponte, vel ab alio projicitur ad lavandum corpus maculatum, quamvis etiam per accidens conjungeretur submersio.

65. **Obijciunt** secundò.
Responde-
tur secundò.
Dices: Mersioni pueri per se conjungitur submersio, imò est ipsa submersio; ergo potius dicenda est occisio, quam ablutio. Respondeo negando antecedens pro secunda parte: quippe non submergitur, qui mergitur; sed qui ita immergitur, ut non emergat. Unde non mersio, sive permanentia sub aquis, vel suffocatio est submersio; quæ quidem per se, id est infallibiliter, sive ut plurimum sequitur ex mersione in illis circumstantijs; non tamen per se, id est, ex natura istius actionis secundum se considerata, ita ut immediata occisio sit, quemadmodum strangulatio, translossio cordis, amputatio capitis, & similes actiones; qualis etiam est violenta detentio sub aquis aut projectio in ignem, quæ ex natura sua non sunt ordinatæ, nisi ad occisionem.

Non omnis
immersio
est submer-
sio, esto non
sequatur
emersio,
Porro immersio nostra per se potius ordinatur ab ablutionem, quam ad submersionem: unde si infans projiceretur, quando posset ab alio vivus eripi, absque dubio ab omnibus censeretur ablutus & baptizatus; quidni ergo dicatur simpliciter ablutus, quando per accidens (ut sic loquar) defectu eripientis submergitur? Etenim supponamus plures adesse, qui infantem possint extrahere, & non velint: an propterea actio illa minus erit ex natura sua ordinata ad mortem? Enimverò parochus

præfens, qui non vult baptizare aut absolvere, reputatur absens.

Præterea, Sacerdos sincera intentione immergit puerum fonti baptismali, & viribus destitutus subitâ infirmitate nequit educere; submergitur infans. Quis audeat negare validum Baptisma? Elabitur casu è manibus; tingitur aquâ ferventi (esto ex intentione occidendi) vel etiam aquâ frigidâ, ex cujus contactu propter indispositionem moritur baptizandus: num ideo minus censebitur ablutus, quam si superviveret? Et tamen debilem sic occidit levis causa, sicut fortem gravis; & sicut hic ex ignorantia potest excusari à peccato formali, ita & ille putans bona fide sibi illam projectionem licere: præterquam quod non videatur ignorantia ministri posse facere, quod actio aliqua sit vel non sit ablutio à Christo instituta. Profectò materia Sacramenti Baptismi; quæ est ablutio cum aqua naturali, de se (ut patet) non est occisiva, quamvis hęc & nunc per accidens propter indispositionem subjecti, vel qualitates extrinsecas aquæ in hærentes, possit conjungi occisio.

67.
Eodem modo Christus instituit Sacramentum Eucharistiæ in pane & vino; præcepitque Apostolis ut manducarent panem, & biberent vinum. Præterea instituit Sacramentum Extremæ Unctionis in oleo sive unctioe olei. Inficiatur panis & vinum veneno, ita ut ex solo odore Sacerdos consecrans contrahat lethalem infirmitatem; num ideo consecratio erit invalida? Moritur infirmus ex unctioe olei infecti; ergo non fuit validè inunctus? negatur ab omnibus consequentia.

Cur non similiter hæc? Puer immergitur aquæ, sive per projectionem è ponte, sive per manus Sacerdotis, vel per lapsum è manibus ipsius, & moritur, quia non est qui extrahat sive educat eum ex aqua; ergo non fuit Baptismus validus. Certè non apparet disparitas, præsertim si consideremus illam projectionem cum intentione projectantis, & circumstantiam extremæ necessitatis; enimverò ab omnibus qui noverint eam, censebitur projiciens potius velle lavare, quam occidere, idque quia aliter lavare non potest.

Placet responsio? Minimè, inquis: quia equidem talis projectio est, & propriè vocari potest moralis occisio. Sit, & vocetur: quid vetat unam & eandem actionem fortiri duas moralitates? Sit igitur & vocetur etiam moralis ablutio; quemadmodum eadem actio potest esse & vocari moralis comestio, bibitio aut unctio,

unctio, & simul etiam moralis occisio.

Ex his plana est responsio ad fundamentum contrariæ opinionis. Equidem licet projectio hominis in aquas non in omnibus circumstantijs in communi usu & modo loquendi appelleretur ablutio, siue non sit moralis & usualis ablutio (ut bene probant exempla supra allata) attamen non video, quare in casu extremæ necessitatis parvuli tali nomine non sit digna, quando omnis alia ratio & modus lavandi est impossibilis.

Moralis videtur occisio & ablutionis.

68. Hanc Christus voluit materiam validam, non licitam;

Validam in ratione ablutionis, non occisionis;

69.

Procedit spe effectus, ut à ministro;

Non tamen immediate, vel per instrumentum conjunctum.

Christus itaque instituit pro materia Baptismi veram ablutionem, prohibens adhiberi actionem illicitam, non tamen invalidam; nam (ut dicitur in cap. Ad Apostolicam de Reg.) *Malta fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtriment roboris firmitatem.* Sic etiam Christus in omnibus alijs Sacramentis ordinavit actiones licitas; non tamen eas irritat, si per accidens ex mala voluntate ministri inficiantur, aut fortiantur simul aliam malam moralitatem. Quare ista ablutio non est mala quæ ablutio, sed quæ occisio; & eam non est instituta, sed sub moralitate ablutionis, cui moralitas occisionis adjungitur, si tamen adjungatur.

Verum enimvero neque sic quiescit animus, sed tactis secundum dicit cogitationibus: consentio quod talis projectio sit ablutio moralis; equidem non procedit effectivè à ministro, quod tamen secundum Scotum (ut supra vidimus) requiritur ad materiam hujus Sacramenti: quippe ablutio baptismalis determinatur à forma secundum rigorem verborum: *Ego te baptizo*; in qua vel exprimitur persona ministri, vel saltem subintelligitur; ac proinde videtur necessarium, ut proxime applicet per se aut instrumentum conjunctum, vel puerum aquæ, vel aquam puerum.

Sed hoc est quod queritur; unde eadem facilitate negatur, quæ adstruitur. Neque enim Doctor noster exigit, ut lotio corporis ab aqua fiat ab alio immediate, vel per instrumentum conjunctum, sed simpliciter *ab alio causante contactum istum*, siue immersione, siue asperzione, siue applicando puerum aquæ, siue aquam puerum, vel manibus proprijs sustinendo, vel projiciendo; hæc siquidem omnes actiones denominant ministrum verè lavare siue abluere, ut patet in eo, qui pecora lavanda projicit in aquas. Hæc pro validitate; quæ supposita,

CONCLUSIO VII.

Difficiliter ostenditur ex ratione ablutionem occisivam, v. g. projectionem parvuli in flumen cum certa ejus submersione, semper esse illicitam.

Auctoritas facit in oppositum, etiam Doctoris Subtilis, qui verbis supra citatis ex Reportatis 4. distinct. 5. quæst. 3. num. 8. hæc subjungit: *Et quid si non posset aliter baptizari? Dico, quod nullus debet exponere se pro alio peccato mortali; & plus debet diligere animam suam, quam animam proximi. Quid si dicatur: immergo? Dico, quod non videtur verbum ad intentionem baptizandi, sed submergendi.*

70. Ablutio occisiva ex auctoritate ostenditur illicita, Scotus.

In primo autem scripto 4. distinct. 5. quæst. 3. num. 1. ad quæstionem, an aliquis debeat ministrare Sacramentum Baptismi, quando præsumitur baptismationem vergere in periculum vitæ corporalis ejus, qui suscipit? Respondet in hæc verba: *Aut talis presumptio est certa ex signis certis; ut pote si quis non habens aquam, quam possit attingere, nisi de ponte propellat puerum in fluvium vel in puteum; hoc certum est, quod quantum est ex ratione talis actus, nata est mors subsequi, quia submersio (non formalis, sed concomitans aut sublequens) Dico quod quando sic præsumitur mors, nullo modo debet aliquis eum propellere aut projicere: quia peccabit mortaliter occidendo; & quilibet tenetur magis vitare peccatum mortale in se ipso, quam querere salutem proximi: quia ordinata charitas magis est ad se ipsum.*

Etiam Doctoris Subtilis.

Scoto subscribunt cæteri ferè omnes DD. idque ex eodem fundamento, videlicet quia talis projectio est directæ occisio innocentis, quæ juxta communem sententiam, solo (quod sciam) Joanne Pontico Summæ Theolog. disp. 52. quæst. 5. contradicente, in omni prorsus casu est illicita, Deo attestante & præcipiente Exod. 23. v. 7. *Innocentem & iustum non occides, quia aversor impium.*

71. Et omnium ferè aliorum Scoto subscribentium.

Porro præfatus Auctor hanc statuit quartam conclusionem: *Licet aliquando directè occidere Innocentem.* Exemplificat in Tyranno, qui potens vellet destruere Rempublicam aliquam, quæ resistere non posset, nisi

Ex eo quod innocentis directæ occisio semper sit illicita, Exod. 23. Cujus oppositum non rectè docuit Ponticius.

K k mitterent